

1. marts 2024

UPA 2024/123

Inatsisartut suleriaasianni §33 naapertorlugu aaliagiiffigisaasatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Inatsisartunut qinersinissamut atatillugu Naalagaaffinngornissaq pillugu isumasiuilluni innuttaasut taasitinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqalu C Jerimiassen, Atassut)

Tunngavilersuut

Namminiilivinnissamik naalagaaffinngornissamillu oqarluartaartuarneq naammalerpoq. Uteqattaarinerujussuaq naammalerpoq. Qineqqusaarnerit tamaasa namminiilivinniarnep qineqqusaarutaanera qatsunnarsivoq. Suliassarparujussuit eqqartugassarparujussuillu pingaarutillit kingullunneqartoortarneri uggornarpoq. Avissaartuunermik kamassaqarnermillu malitseqartuarnera qaangertariaqalerparput.

Taamaammat eqqartuinnarnagu iluareqqusaarutigiinnarnagulu innuttaasut taasitinneqartariaqarput Naalagaaffinngorniarnep ilumut piumaneraat, qanorlu annertutigisumik anguniagassatut inissisimanersoq paasisariaqalerparput. Taasisoqareerpallu eqqartuinnarnagu kinguarsaatigeqqinnagulu suliassat pingaarutillit aallussinnaalissavagut.

Oqartoqassajunnarsivorlu innuttaasunik taasititsinissaq pisariaqanngitsoq inuit qinersinerminni taasereeramik. Apeqqulli aana; ukiorpanni namminiilivinnissamik oqariartuuteqartumik qinersiuarsimagaanni, Naalagaaffinngorsimavugut? Taamaangippat oqarluartaarutaaginnarsimassaaq qineqqusaarutigieriarlugu piviusunngortissimannngikkaanni.

Oqartoqassajunnarsivorlu nalunngereeratsigu amerlanerit naalagaaffinngortitserusuttut, taamaammat innuttaasunik taasititsinissaq akissaajaataaginnassasoq. Atassummiilli isumaqarpugut tamat oqartussaaqataanerat pingaaruteqartoq. Akissaajaatit eqqaassagaanni tunngaviusumik inatsisiliorniarnermut isumaliutissiissusiaq assersuutaalluarpoq.

Uani innuttaasunik taasititsineq qanoq malitseqassava? Amerlanerussuteqartut naalagaaffinngornissaq toqqarpasuk taava nunarput naalagaaffinngussava? Naamik - ingerlaannaq naalagaaffinngornissaq piviusorsiuunnerujussuarpoq. Taamaattorli angusassat marluk angussavagut: Innuttaasut qanoq amerlatigisut naalagaaffinngornissamik noqqaassuteqarnerisut paasissavarput, pingarnerpaatullu angusassaq tassaavoq; naalagaaffinngornissaq aappimik naamimilluunniit eqqartorunnaassavarput.

Qineqqusaarutaajunnaassaaq, Inatsisartuni oqarluartaarutaajunnaassaaq, suliaassallu pingaarnerit aallussinnaalissavagut. Apeqqutaaginnalissaarlu QANOQ piviusunnngortinniarneqarnerisooq, tassa suliaassartavia tamatta naalagaaffinngornissamik illersuisut akertiusulluunniit ataatsimoorussinnaasarput. Tassa nunatsinni innuttaasut atugaasa pitsanngorsarneri, aningaasaqarnerup nukittorsarnera, nunattalu imminut pilersorsinnaanera siuarsarlugu. Aappi naamiluunniit aporfigeqqinnagu.

Suli isumaqartoqartarpoq nunarput naalagaaffinngorpat suna tamarmi aqqissasooq, uagut Atassummit isumarput ersarippoq: Inuk qitiujuarli. Qanganngoreerutta nuna suli nikissimanaviannigilaq, suli pinngortitarsuaq kusanartuassaaq, massakkulli inuit atugaat iliuuseqarfigisinnaavagut, kinguaassattalu atugaat iliuuseqarfigisinnaallugit. Inuup namminiilivinnissaaq piviusunnngortissinnaavaa, politikkeriinnarniigani. Taasititsisa, inuit isumaat tusartigu. Tassa alloriarneq siulleq tigussaasooq. Taasititsereerutta suliaassartavii aallartissinnaanngussavagut.

Atassummiillu siunnersuutigissavarput isumasiuilluni taasissutissaaq piffissalinngikkaluarlugu imatut oqaasertalerneqassasooq: Nunarput Naalagaaffinngussava?

Inernalu nunatta siunissami pisortatigoortumik anguniagassatut tikkuussisorissavaa. Aningaasartuutillu appasitsinniassagaanni tulluarsinnaavoq tulliani Inatsisartunut qinersisoqarnissaanut atatillugu aamma innuttaasut taasitinneqarpat.

Paatsoorniartoqassanngimmallu ersarissassavarput Atassummiit nunatta naalagaaffinngornissaa akertinnginnatsigu, massakkulli piffissaanngilluinnarpoq, inuillu qitiutillugit sulinissarput tamatigit pingaartinnerujuassavarput. Taamaalluta piviusorsioortumik Naalagaaffinngornissaaq tikikkutsigu akertiliinata peqataajumaarpugut. Tunganut naalagaaffeqatigiinneq atorluassavarput, immitsinnut napatissinnaajartuaarnissamut iluaqutigalugu.

Aningaasatigit ingerlatsinikkullu pisortanut kingunerisassai:

Innuttaasunik taasititsisooq 2 mio. kr.-nik naleqakkajuttarpoq. Inatsisartunullu qinersinermut atatillugu innuttaasunik taasititsisooqarpat aningaasartuutit qaffangaarnaviannigitsut naatsorsuutigineqassaaq.

Naalagaaffinngortitsisooqassappat Danmarkip nunatsinnut aningaasatigit bloktilskudikkut tapiisussaataana unissaaq. Bloktilskud ukiumoortumik 4,3 mia. kr. missaanik annertussuseqarpoq, Nunattalu ukiumut isertitarisaasa affai sinnilaarlugit (2022-mi: 7,6 mia. kr.), taavalu nunatta karsiataniit aningaasartuutit affaaniit annertunerulaartumik (2022-mi: 7,5 mia. kr.). Naalagaaffimmiit bloktilskudip avataatigit oqartussaaffinnut suli tigusiannngisatsinnut naalagaaffik akiliisarpoq assersuutigalugu eqqartuussiveqarneq. Naalagaaffinngornermi oqartussaaffiit tigussavai namminerlu aningaasalersortussanngussallugit. Aningaasartuutaasussat taakku 2015-mi missingersorneqarsimapput ukiumut 0,6 mia. kr. (kisitsisit nutaajunerusut ilisimaneqanngillat).

Namminersortunut aningaasarsioornikkut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq.

Innuttaasunut aningaasarsiornikkut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq.